

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ – СПЕЦИАЛНОСТ ПСИХОЛОГИЯ

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А
2012 – 2013 г

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ПСИХОЛОГИЯ
ПЪРВА ЧАСТ

Преподаватели:

Лекции: доц. д-р Емилия Алексиева

Приемно време:

Упражнения: гл.ас. д-р Анета Атанасова

Приемно време:

Адрес

Бул. "Цар Освободител" № 15, южно крило, ет. 3, каб. 61, 1504 София
Тел. 93 08 482, факс: 943 44 47; e-mail: emilia_alexieva@abv.bg

Лаборатория по психологическо експериментиране, оценяване и
консултиране
Бул. "Цариградско шосе" № 124, бл.4, каб. 234, тестотека – каб. 226

Анотация

Курсът е методологичен. Съдържанието е разпределено в 60 академични часа: 30 за лекции и 30 за упражнения и е структурирано около основите на теорията на психологическия експеримент. Акцентът е върху основните типове експериментален дизайн. В края на курса се разглеждат някои неекспериментални подходи (квазиексперимент, корелационно изследване, анализ на отделен случай и др.) и се обсъждат етичните принципи при провеждането на психологически изследвания. Предвидени са различни самостоятелни задачи, които имат практически характер. В края на обучението по тази дисциплина студентите трябва да могат да планират и реализират самостоятелно експериментални и неекспериментални изследвания като използват различни изследователски стратегии.

Оценяване на знанията

В края на семестъра студентите полагат изпит върху изучаваното съдържание. Крайната оценка се формира от изпълнението на самостоятелните задачи, участието в упражненията (30%) и финалния тест (70%).

Студентите изпълняват следните самостоятелни задачи: подготовка на библиография по дадена тема, реферат на статия, описваща експериментално изследване; коментар (анализ) на публикуван експеримент, самостоятелно планиране и реализиране на експериментално изследване.

Цели на учебната дисциплина:

- Да формира основните понятия на експерименталната психология;
- Да представи цялостния процес на експерименталното психологическо изследване;
- Да изясни критериите за избор на изследователска стратегия и основните видове експериментален дизайн;
- Да представи основните неекспериментални подходи: квазиексперимент, корелационно изследване, анализ на случай и др.
- Да изясни професионалните деонтологичните принципи и спецификата на приложението им в експерименталната психология.

Теми на лекциите:

1. Психологията и практиката (2 часа)
2. Процесът на експерименталното психологическо изследване. Основни етапи (2 часа).
3. Основни понятия: независима променлива, зависима променлива, експериментална хипотеза, формулиране на хипотези, качества на експерименталната хипотеза. (2 часа)
4. Операционализация на променливите. Оценка на операционалните дефиниции - надеждност и валидност. Контролни и експериментални групи. Оценка на експеримента: външна и вътрешна валидност. (2 часа)
5. Процесът на измерване в психологията. Равнища на измерване. Характеристики на скалите на измерване. (2 часа)

6. Подбор на лица за експеримента. Извадка и популация. Видове извадки. Определяне на обема на извадката за експеримента. (1 час)
7. Експериментален дизайн. Избор на експериментален дизайн. Основни типове: междугрупови и интрасубектни. (1 час)
8. Експериментален дизайн с една независима променлива (еднофакторен). Дизайн с независими и със смесени групи. Оценка на дизайна. (2 часа)
9. Експериментален дизайн с повече от две групи лица: мултигрупов и факторен. (3 часа)
10. Интрасубектни дизайни. (2 часа)
11. Контролиране на външните променливи при междугруповите дизайни. (2 часа)
12. Контролиране на външните променливи при интрасубектните дизайни. (2 часа)
13. Техническа подготовка на експеримента. Протоколиране. (1 час)
14. Анализ на данните от експеримента. Етапи. Статистическа обработка на данните. (1 час)
15. Обобщаване на резултатите от експеримента. Логически основания на изводите. Написване на доклад за проведения експеримент. Структура на доклада. Публикуване. Правила за цитиране на литературни източници (1 час)
16. Неекспериментални подходи: квазиексперименти и корелационни изследвания (2 часа)
17. Анализ на отдебен случай. Интервю. (2 часа)
18. Наблюдение. Психологически тестове (2 часа)
19. Изследователска етика – изисквания и проблеми, анализ на случаи. (2 часа)

Библиография:

Основна

- Кентауиц Б., Х. Родигър III, Д. Елмс, (2011) Експериментална психология, Изток - запад*
- Harris, P. (2002) , Designing and Reporting Experiments in Psychology, Biddles td.*
- Martin, D. W. (1998) Doing psychology experiments*
- McBurney, D. (2003) Experimental psychology*
- Bushnell, I. W. R. (2005) Experimental psychology : a computerized laboratory course : student's*
- McGuigan, F. J. (1994) Experimental Psychology : A methodological approach*
- Mandler, G., (2004) A history of modern experimental psychology : from James and Wundt to cognitive science*
- Алексиева Е. (под печат). Експериментална психология*
- Готтсданкер Р. (1982) Основы психологического эксперимента, МГУ*
- Мартин Д. (2002). Психологические эксперименты, идея, интерпретация, тонкости воплощение, Санкт Петербург, Олма-Прес*

Допълнителна

- Алексиева Е. (2000). Рисунките в психологическото изследване на личността, София, Университетско издателство “Св.Климент Охридски”*
- Алексиева Е., К.Лоретан (1992). Рисунката на човешка фигура при здрави и хоспитализирани деца, София, ГСУ, т.82, с.89-132*
- Алексиева Е. (1990). Семантика на графичното изображение в теста “Рисунок на дърво”, София, ГСУ, т.76, с.84-118*

- Алексиева Е., Герганов Е.* (1988). Многомерно психологическо скалиране на ритмично-интонационни структури, София, ГСУ, т.78, с.58-93
- Анастаси А., С. Урбина* (2001), Психологическое тестирование, Москва, Питер
- Арънсън Е.* (1994), (1984), Човекът – социално животно, София, НИ,
- Герганов Е.* (1985). Памет и смисъл, София, НИ
- Джонев С.* (2004), Социална психология, т.5, София, Софи-Р
- Етични принципи на Българското психологическо дружество (1992), Българско списание по психология, 2
- Калинов Кр.* (2001) Статистически методи в поведенческите и социалните науки, София, НБУ
- Кампбелл Д.* (1985), Модели експериментов в социална психология и приложни изследвания, Москва, Мир
- Матеев Ст.* (1980) Психофизика, София, НИ
- Милграм Ст.* (2000), Експеримент в социална психология, Санкт Петербург, Питер
- Мельников В., Ямпольский Л.* (1985) Введение в експериментална психология на личност, М., Просвещение.
- Модел за личност, С.,* НИ, 1987
- Пиръев Г., Ц. Цанев* (1973), Експериментална психология, София, НИ
- Пиръев Г.* Психология и психодиагностика на интелигентността, С., НИ, 1985, гл.6 (Измерване на интелигентността).
- Стърнбърг Р.* (2002) Успешната интелигентност, София, НИ
- Експериментална психология*, под. ред. П. Фресса и Ж. Пиаже, М., Мир, 1966, т.1-2, пер. с фр.
- Barker Ch., N. Pistrang, R. Elliott* (1994) *Research Methods in Clinical and Counselling Psychology*, Wiley
- Cook T., D. Campbell* (1979) *Quasi-Experimentation. Design & Analysis. Issues for Field Settings*, Rand McNally College Publishing Company, Chicago
- Edwards A.* (1985) *Experimental Design in Psychological research*, Harper & Row Publishers, NY
- Conceptual Foundations of Behavioral Assessment* (1986), R. O.Nelson, S. Hayes (Eds.), The Guilford Press
- Cronbach L.J.* (1990) *Essential of Psychological Testing* Harper Collins Publishers
- Handbook of Psychological Assessment* (1984) G.Goldstein, M. Hersen (Eds.) Pergamon General Psychology Series
- Handbook of Personality Assessment*, (1994),
- Gottsdanker R.* (1982) *Experimenting in Psychology*, Englewood Cliffs, NJ, Prentice Hall
- Kantowitz B.H., H. L.Roediger III, D.G. Elmes* (1988) *Experimental Psychology. Understanding Psychological research*. West Publishing Company, NY, Los Angeles, San Francisco
- Psychological Testing. An Inside View* (1992) M. Zeidner, R. Most (Eds.). Consulting Psychologists Press, Inc.
- Robinson P.W.* (1976) *Fundamentals of Experimental Psychology*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall
- Solso R., H. Johnson* (1989) *An Introduction to Experimental Design in Psychology. A Case Approach*, Harper & Row Publishers, NY
- Testing People. A practical Guide to Psychometrics* (1990), NFER-NELSON